

ISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvérve.
Egész évre 16 k.
Félévre 8 k.
Helyben háshoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Félévre 10 kor.
Postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Félévre 12 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hét és
Önnap utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal.
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.
A szerkesztőség kéziratok vétel-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 214. szám. Nagyvárad. Kedd 1915 szeptember 21.

Szerb csapatokat megsemmisítettünk.

Bombáztuk Belgrádot.

Budapest, szeptember 20. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Lucktól keletre állásainkat tegnap ismételen nagy orosz erők támadták meg. Csapataink, köztük egervideki és nyugatsehországi landwehresapatok mindenütt számos helyen ember-ember elleni küzdelemben visszaverték az ellenséget.

Az Ikva menti harc vonalunk ellen is a Kremenjec melletti szakaszon az oroszok erős oszlopokat vezettek támadásra. Egyes helyeken sikerült az ellenségnek az Ikva nyugati partjára jutnia, de segítségül siető tartalékaink mindenütt visszaverték. Az ellenségnek tüzéségünk nagy veszteségeket okozott. Tegnap este több mint 1000 foglyot szállítottunk be.

A Hindenburg nevét viselő 69-ik gyalogezred harcteremttségének újabb bizonyítékát szolgáltatta. Kelet-Galiciában nyugalom volt, ott a helyzet változatlan.

A Litvániában küzdő cs. és kir. haderők elérték a Lukovka folyó keleti partját.

Olasz hadszíntér.

Budapest, szeptember 20. (Hivatalos.)

A tiroli határterületen az olaszok helyenkint a magas hegyekben kilátástalan vállalkozásokba fogtak, különösen az Adamello és a Dolomitek területén.

A karinthiai harc vonalon a helyzet változatlan. A Flitsch katlanban az ellenség támadó csapatainak maradéka közelebbi lőköriktől előbbi állásaiba vonult vissza. Repülőink egyike Arziero pályaudvart és a táborát bombázta.

Délkeleti hadszíntér.

Budapest, szept. 20. (Hivatalos.)

Osztrák-magyar és német űtegek a Duna és Dráva déli partján lévő szerb hadállásokat bombázták. A belgrádi várra is tüzeltünk. A Drina torkolatánál csapataink előretolt szerb osztagokra rajtaütöttek és megsemmisítették. Hófer.

Divat értesítés elsőrangú női szabóság.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes újdonságai teljes választékban raktára érkeztek. Méret utáni rendelvények leggyorsabban eszközöltetnek, kész női blousok, pongyolák, kabátok, divat kelmék, selymek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérneműk, ernyők, ridicülők, hatisnyák, keztyűk, szőnyeg-, függöny-, paplanok és takarók legjobban beszerezhetők.

Menekül az orosz főhadiszállás.

Stockholm, szeptember 20. A Stockholms Dagblad szentpétervári tudósítója jelenti: A cár főhadiszállása egyelőre még Minszkben van, de már gondoskodás történt arról, hogy szükség esetén, a főhadiszállást más nagy vasuti centrumba helyezték át.

A száműzött Nikolajevics utóda.

Scheveningen, szept. 20. Az a hír, hogy a cár megparancsolta Nikolajevics Miklós nagyhercegnek, hogy a háború végéig Tifliszt el ne hagyja, ami a száműzöttséggel egyenlő.

A cár a főparancsnokságot legközelebb Ruszkij tábornokra ruházza át.

Nincs balkáni szövetség.

Athén, szept. 20. Egy idő óta újból feltámadnak a balkáni szövetség feltámasztásáról szóló hírek és állítólag már el is volna határozva, hogy a balkáni államok fejei találkoznak a kérdés megbeszélése végett, amire Venizelosz adta volna meg a kezdeményezést. A Hestia erre megjegyzi, hogy egyáltalán semmiféle oldalról se vették fel ezt az eszmét. Venizelosz már régóta tudja, hogy az összes balkáni államok együttműködése, Bulgáriát is beleértve, csak fantázia. Szó sincs róla, hogy ezt akármiyen találkozóval is nyélbe lehetne ütni.

Elsülyesztett angol csapat- szállító hajó.

Frankfurt, szeptember 20. Konstantinápolyból jelentik a Frankfurter Zeitungnak, hogy egy német tengeralattjáró Kandianál megtorpedózott egy huszezer tonnás csapattal telt angol csapat szállító hajót, amely utban volt Egyiptomból a Dardanellákhoz. A hajó gyorsan elsülyedt.

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér.

Vilna elesett.

A német vezérkar jelenti: Hindenburg tábornagy hadserege: Eichhorn vezérezredes hadseregeinek Vilna ellen intézett átkaroló támadása teljes sikerrel járt. Balzárnyunk elérte Molodecnot, Smorgont és Wornjant. Az ellenség kísérletei, hogy rietve összeszedett jelentékeny erővel, Michailiskí irányában vonalainkat áttörje, teljesen megghiúsultak. A feltartóztathatatlannal előrehaladó átkaroló mozdulat és Scholtz és Gallwitz tábornokok hadseregeinek egyidejűleg az ellenség arcvonala ellen intézett kemény támadása az ellenséget tegnap óta az egész vonaton gyors visszavonulásra kényszerítette. A nagyon megerősített Vilna birtokunkba jutott. Az ellenséget az egész vonalon üldözzük.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege: A visszavonuló ellenséget itt is üldözzük. A hadsereget elérte a Nieradowice—Derewnoje—Dobromysl vonalat. Az ellenség utóvédjeit visszavetettük.

Mackensen tábornagy hadserege: Pinskiól északra elértük a Wislizát. A várostól délre átléptük a Strument.

Délkeleti hadszíntér: A helyzet változatlan. Legfelsőbb hadvezetőség.

Vilna, az ugyanilyen nevű kormányzósági kerület székhelye, a Vileika nevű folyónak a Vilijába való torkolatánál fekszik, a pétérvár—varsói, vilna—eyditkuhneni és vilna—rownói vasutvonalak csomópontja,

mintegy száznyolcvanezer lakossal bíró város. Két nagy külvárosa van, Antokol és Rudaiska. Vilna utóai egyenetlenek és keskenyek, egyáltalában nincs a városban nagyvárosias vonás. Tizenhét szép tere, harmincöt katolikus temploma van, köztük az 1387-ken épült Szent Szaniszló-székesegyház, amelyben a szentté avatott Kazimir hamvai pihennek és a pompás Péter Pál-templom. Egy régi királyi kastély romjai mellett nagyon szép épület az Oginszki-kastély, amelyben a kormányzó lakik. Két nevezetes szobor is van Vilnában: az egyiket gróf Muravjev, a másikat Puskin emlékének emelte a hálás utókor. Számos középiskola, köztük több leány gimnázium is van. Az 1576-ban alapított egyetem működését a lengyel felkelés után, 1832-ben megszüntették. Nagyon híres intézmény a vilnai régiség múzeum, valamint a több, mint kétszáz ezer kötetet számláló könyvtár, amelyben mintegy huszezer ritka kézirat is van. Vilnában működik a cári földrajzi társaság egyik főosztálya, valamint a pétérvári akadémia régiség osztálya. A város kereskedelme főleg gabona és faneműekre szorítkozik. Rendkívül virágzó ipara van, sok bányász, gőzfűrés és sörfőzde van a külvárosokban. Vilnában székel a vilnai, grondói és kovnoi kerületek főkormányzója, valamint a vilnai katonai kerület főparancsnoka és egy görög keleti hercegérsek.

Besszarábiát kiüritik az oroszok.

Zürich, szeptember 20. A milanoi Secolonak jelenti Bukarestből: Az oroszok a központi hatalmak várható offenzívája következtében előkészítik Besszarábia kiüritését. Bukarestben úgy tartják, hogy ki fogják üríteni Ungyent, amely az egyetlen összekötő pont a román és az orosz vasutak közt.

Hadtesteink a keleti fronton.

Lugano, szeptember 20. A Corriere della Sera írja a Temps pétérvári levelezőjének tudósítása alapján, hogy Németország és Ausztria-Magyarország kilencvenkilene hadtesttel rendelkezik a keleti harcterén. Ezekből ötvenöt a fronton, a többi negyvennégy a tartalékban van.

A szerb-bulgár kérdést nem lehet békésen elintézni.

Budapest, szept. 20. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelenti: A bulgár ellenzék Szaszanovot vádolja, hogy tehetetlensége miatt megghiúsult a jó utra terelt kiegyezés.

Kambana szerint a szerb—bulgár függőkérdések békés elintézése lehetetlen, ezért a két állam között a háború elkerülhetetlen.

Bulgária harcra kész.

Szófia, szept. 20. Az ellenség vezéreinek a királynál történt kihallgatásáról megjelent hírek kerültek forgalomba. Általánosan azt beszélik, hogy az ellenzéki vezérférfiak a kihallgatás folyamán olyan kijelentéseket tettek, hogy azok csaknem beillenek a Radoszlavov-kabinet mellett való demonstrációnak. Valamennyien azt a véleményüket fejezték ki, hogy Szerbia a legesekélyebb lojalitást sem igényelheti Bulgária részéről.

Malinow kijelentette, hogy az ország demokratapárti polgári örömmel tetézik meg a Macedóniáért eddig hozott áldozatokat, ha

a király ismét a zászlók alá hívja őket, mert most a sikernek minden előfeltétele biztosítottnak látszik.

Gesow a nacionalistapárt óhajának adott kifejezést, amikor egy pártközi kabinetet kívánna az ügyek élén látni, bár elismeri, hogy a Radoszlavov-kormány le nem becsülhető politikai tapintattal jár el az európai hatalmak mindkét csoportjával szemben és a kellő erélyt tanúsítja Szerbiával, a hazugság országával szemben.

Danew, a londoni és bukaresti békekötések idején Bulgária külügyminisztere, a szélső nemzeti narodnik párt nevében szükségesnek tartaná, hogy a Radoszlavov-kormány lemondjon és egy koalíciós miniszte-

rium neveztesse ki, amely befejezné Bulgária előkészületeit, de ugyanakkor meggyőzné Oroszországot Bulgária azon igyekezetéről, amelylyel a macedón területek kérdését békésen akarta megoldani, hogy Európa meg legyen róla győződve, hogy Bulgária mindent megtett a békés elintézés érdekében és csak Szerbia és Görögország ellenállása idézik elő a konfliktust. Nem tartja azonban kizártnak, hogy Szerbia és Görögország mégis csak engedni fognak a hatalmak kényszerítő fellépésének és akkor Bulgária áldozatok nélkül szerezhetné meg Macedóniát.

Olaszország hajlandó a békére?

Budapest, szeptember 20. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelenti:

Avarna herceg, volt bécsi olasz nagykövet napok előtt a főhadiszálláson Codarnágl tárgyalta. A beavatottak szerint huszonötödikén Milanóban Giolittivel találkozik. A tárgyalások után a király fogadja. Ebből Olaszország békehajlandóságára következtetnek.

Hazug angol jelentés.

Berlin, szeptember 20. A Wolff-ügynökség jelenti: A Morningpost azt írta, hogy e hó 7 én a Serethnél és Tarnopolnál az oroszok két német hadtestet semmisítettek meg és 14 nehéz ágyút s gépfegyvereket zsákmányoltak és a németeket visszavonulásra kényszerítették.

Az orosz hivatalos jelentés is beismeri, hogy ez tévedés. Az oroszok szerint is e csatában a németek vesztesége 78 halott és 295 sebesült volt és hogy a németek egy lépést sem hátráltak és hogy az oroszoknak semmi zsákmányuk sem volt.

A török tűzérés sikerei.

Légi járműveink Embros szigetén megtámadták Kefalo kikötőt. Egy lövésünk egy nagy szállító gőzöst talált, amelyen nyomban tűz támadt. Egyidejűleg óriási vízoszlop emelkedett fölfelé. Az Ameforta szakaszon e hó 18-ikra virradó éjjel rekognoszáló csapataink az ellenséges csapatokat elűzték, sikerrel bombákat dobtak az ellenséges lövészárkokra és fegyvereket, valamint hadiszert zsákmányoltak. 18-ikán tűzérésünk hatásosan bombázta Kemiklimin mellett az ellenséges tábor. Az Csribumu szakaszon jelentős esemény nem történt.

Sed il Bahr szakaszon tűzérésünk heves ágyúzása elhallgattatta az ellenséges tűzérést, amely a centrumban ágyúzta hadállásainkat. Az ellenségnek Keresed Vigdere közelében levő hadállásaihoz közel jutott cserkész csapataink sikerrel dobtak bombákat Partvédő ütegeink e hó 18-án délelőtt az ellenség Sed il Bahr mellett levő tűzérési és gyalogsági állásait ágyúzták. Tizenhét kaliberi ütegeink az ellenség egyik ütegénél heves robbanást idézték elő és megfigyeltük, hogy számos betegszállító kocsit sietett a robbanás színhelyére.

Délután egy hadihajó és a Sed il Bahr mellett felállított ellenséges ütegek egy órában bombázták a mi parti ütegeinket, anélkül, hogy kárt tettek volna. A front többi részén semmi sem történt. (Min. elnökségi sajtóosztály.)

Rennenkamp a cár hadsegéde

Budapest, szeptember 20. (Saját tudósítónktól.) Kopenhágából jelenti: Hír szerint a cár Rennenkamp tábornokot hadsegédévé nevezte ki és a főhadiszállásra osztotta be.

A harmadik német hadikölcsön.

Budapest, szept. 20. Berlinből táviratozzák: A harmadik hadikölcsönre való jegyzések rendkívül kedvezően haladnak Németországban. Az egész országból nagy jegyzéseket jelentenek és megállapítható, hogy különösen a vállalatok és a kereskedők sokkal nagyobb összegeket jegyeznek, mint ahogy az első két hadikölcsönnél tettek. Biztosra vehető már ma is, hogy a harmadik német hadikölcsön eredménye nemcsak eléri, hanem túlszárnyalja az előző kettőt, ami annál figyelemreméltóbb, mert a kis betevők részvételével ezuttal valószínűleg óriási méreteket öltött. Jellemző a német hitel megbecsülése szempontjából, hogy az új német hadikölcsön jegyzésére folytonosan nagy megbízások érkeznek a semleges külföldről.

György szerb herceg száműzetésben, mert megakart egyezni Bulgáriával.

Budapest, szeptember 20. (Saját tud.) Szófiából jelentik: Nagy feltűnést kelt György szerb hercegnek Párisba való száműzetésének híre. A György herceg és Sándor trónörös közötti ellentét, minthogy az előbbi a Bulgáriával való megegyezést akarta, nagyon kiélesedett. A szakítás a két testvér között akkor következik be, amikor György herceg Boris bulgár trónörökösrel találkozását előkészítette.

Hindenburg üldözi a megvert oroszokat

Berlin, szeptember 20. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Ellenséges hajók, amelyek Ostendétől délnyugatra és Westendét és Wistelkerkét bombázták, tüzelésünk elől visszavonultak. — Találatokat figyeltünk meg. Az arcvonalon különösebb esemény nem történt. St. Quentin nyugatra egy német harci repülő lelért egy francia repülőgépet. Vezetője meghalt, megfigyelőjét pedig elfogtuk.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege.

Az ellenség támadásunk elől Dünaburg hid-főjének területén Novoalexandrovól kénytelen volt egy hátrább lévő állásba visszavonulni. 550 orosz elfogtunk. Smorgonnál az ellenség áttörési kísérleteit visszavertük. A Vilna környékéről elvonuló oroszok ellen támadásunk folyamatban van. Csapatunk tovább délre is követik a hátráló ellenséget.

A Mjeczki—Lida—Szoljane—Njemen vonalat elértük.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege.

Az ellenség csak átmenetileg fejtett ki ellentállást egyes helyeken. A hadsereg elérte a Tvorzecnél és attól délkeletre a

Molozodz szakaszt és jobb szárnyára a Mysehanka szakaszhoz közeledik.

Mackensen tábornagy hadserege.

Az ellenséget mindenütt tovább is viszaszorítottuk.

Délkeleti hadszíntér.

Német csapatok kisebb ütközetekben több mint 100 foglyot ejtettek

A Duna északi partjáról a német tüzérség megkezdte a harcot Szemendria mellett a folyótól délre lévő szerb állások ellen. Az ellenséget elűztük és ágyuit elhaglattuk. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Maximális árak Biharvármegyében.

Értekezlet az alispánnál.

Biharvármegye területén eddig még nem folyamadott a hatóság az utolsó mentsvárhoz, a maximálisárak megállapításához. A termelők ezalatt minden vakmerőségüket felhasználták, hogy zsebeiket megtömjék a fogyasztók kiuzsorálása mellett. A miniszter a vármegyéből felhangzott panaszok alapján megengedte az alispánnak, hogy az élelmiszerek maximális árát állapítsa meg.

Fráter Barnabás alispán alapos körültekintés és a kérdés tanulmányozása után tegnap döntött ebben a fontos kérdésben. — Előzőleg minden járásból bekérte a főszolgabírák javaslatát. A főszolgabírák előterjesztései lényeges eltérést mutattak úgy, hogy azokat lehetetlenség lett volna úgy elfogadni. Fráter Barnabás még a jelentések beérkezése után sem akarta saját maga meghozni a döntést ebben a fontos kérdésben. Előzőleg a megfelelő szakkörök véleményét kérte ki s evégből tegnapra értekezletre hívta össze az arra illetékes tényezőket.

Az értekezleten jelen voltak Fráter Barnabás elnöklése alatt Gellért László, Ringelmann Lajos, Schwarz Izidor, mint a Kereskedelmi és Iparkamara megbízottja, Ipolyi-Keller Gyula, Molnár Imre, Baranyi András főjegyző mint előadó.

Az értekezleten tanulmányozás tárgyává tették a főszolgabírói jelentéseket, majd rátertek a drágaság megszüntetésének kérdésére. Ennél a fontos dolognál megállapították, hogy a drágaságot főként az idézte elő, hogy ma nem azok az egyének foglalkoznak az élelmiszerek árusításával, akik az előző években foglalkoztak vele, hanem teljesen idegen emberek, akik éppen a háború következtében csaptak fel élelmiszerkereskedőkké.

Az ilyen alkalmi kereskedőkkel szemben nem ér el eredményt a hatóság. Azok a kereskedők maguk csinálnak árakat. A mai viszonyok között a maximális árak nem érnek sokat, tehát hiába is alkalmazza a hatóság. Nehogy azonban a maximális ár hiánya legyen oka az élelmiszer drágaságának a bizottság a vármegye területére a következő árakat állapította meg:

Az érmihályfalvi, derecskei járásokban az élelmiszerek ára a derecskei maximális áraknak felelnek meg, 5 százalékkal alacsonyabban.

A biharkeresztesi-, vaskóhi, cséfalvi, nagyszalontai járásokban, tekintettel arra, hogy itt a főszolgabírák nem kérték megállapítani a maximális árakat, a bizottság így is határozott.

A többi járásokban a maximális ár 5 százalékkal alacsonyabb, mint a nagyváradi árak.

Az értekezlet határozatát az alispán most küldte szét a járásokba, ahol rövidesen életbe is léptetik.

Matiné Mária-lak javára.

Megirtuk már vasárnapi számunkban, hogy a Polgár Mariska által Mária-lak felépítésére indított mozgalom minél sikeresebbé tétele végett folyó hó 26-án, vasárnap, a szintársulat elsőrendű tagjai matiné fogják rendezni. A matiné — mint értesülünk — a Katholikus Kör Szent László nagytermében fogják megtartani vasárnap délelőtt 11 órakor a annak megnyitását a rendezőség felkérésére Brém Lőrinc kanonok vállalta el.

A műsor egyébként, mint már jeleztük is, elsőrangú élvezetet fog nyújtani. — Kimagasló szerep lesz dr. Krüger Aladárné urasszonyé, száma, ki az ő csengő gyönyörű hangját és ragyogó énekművészetét a nagyváradi nagyárijában fogja csillogtatni.

Szerepelni fog Polgár Mariska is szép mozgalom indítója is, ki a Kevlári bucsut szavalja el.

Míg a szintársulat két kiváló énekes, Bihary Sándor és Békefy Lajos énekszámaikkal fogják gazdagítani a matiné műsorát.

Kivülök szerepelni fog még Sik Rezső, ki egy pár szavaltatban fogja bemutatni lenyűgöző drámai művészetét.

A matiné megtekintésére 1 koronás belépő jegyek fognak szolgálni s felülfizetéseket a jótékony cél érdekében köszönettel vesz és hírlapilag nyugtáz a rendezőség.

Atyim Péter és a 12,000 korona.

— Saját tudósítónktól. —

Megirtuk, hogy a nagyváradi rendőrség szemfüles detektívének, Bott Györgynek sikerült Gyulán elfogni Reiser Ábrahám szemenczedett tolvaját, Atyim Pétert. Megtalálták nála a pénz jórészét, míg egy pár ezer koronát volt gazdájánál helyezett el Gyulavarsádon. Vass Károly detektív is kiment a kinnlévő pénz összeszerzéséhez.

Tegnap aztán elhozták Atyim Pétert Nagyváradra, ahol a tegnapi nap folyamán kihallgatta Dayka Endre dr. rendőrkapitány. Atyim elmondta a lopás történetét elejétől végig, nem tagadott semmit, hiszen ugyanis hiába lett volna minden tagadása. A lopásra nézve azt mondta, hogy tudta, hogy Reisernek sok pénz van és fel is akarta először kelteni, mikor elaludt. De aztán meggondolta a dolgot és kiszedte a szemből a pénztárcát.

— Inkább én loptam el a pénzt — mondta — minthogy véletlenül másnak a kezébe került volna.

A pénzt, hogy jó helyre tegye, a bocsorába dugta, ott nem volt mitől félni. A sárga bőrtárcát pedig egy gyárteleknél eldobta a gaz közé, ahol aztán rá is akadtak a detektívek. Aztán végig bolyongta a megye déli részét, s eljutott Gyulavarsádra, ahol egykori gazdájánál szállott meg, s a pénzt is átadta megőrzés végett. Csak pár száz koronát tartott meg magának. Volt gazdája aztán beakarta fogni dologba, s úgy bánt vele mint régen, mikor eseléd volt. Emiatt összezdültek, s kikérte a pénzét. — Ki is

kapta — amint mondja — csak 3000 korona maradt volt gazdája kezében.

Ezt azonban az illető tagadja. A házkutatás alkalmával találtak náluk több ezer koronát, amelyben nem egyszer bennfoglaltathatik a fenti összeg.

A gazda és a felesége vallomása nagyon ellenkezik egymástól s így nem lehetetlen, hogy a fenti pénz csakugyan náluk van.

Atyim aztán koreszmázott, mulatozott, mignem aztán beleesett a kelepcebe, s most itt várja, hogy mit hoz rá a sors.

Burdás György bünyűge az esküdtek előtt.

Az asszony kihallgatása.

A nagyvárad esküdtbírósa ma folytatta Burdás György kihallgatását, aki gyilkossággal van vádolva Csikó György megölése miatt. A vádlott ma folytatta tagadását, melyben letagadja a nyomozat folyamán tett összes vallomását. Szöllősy Gyula elnök nem engedi, hogy betanult mesét mondjon el, hanem meglepő kérdéseit egymásután adja fel, de a vádlott egy pillanatra sem jó zavarba, mindig talpraesett válaszokat ad. Rendkívül nyugodtan, logikusan védekezik. A kérdések a körül forognak, hogy a vádlott a gyilkosság estjén elment az asszonyhoz s a nyomozati iratok szerint akkor beszélték meg védekezésüket. Most azonban tagadott mindent.

Dél felé a másodrendű vádlottra került a sor. Csendes léptekkel lép elő özv. Csikó Györgyné. Az a vád ellene, hogy együtt beszélték meg férje megölését Burdás Györggyel, ő adta a pénzt fegyverre, ő tudatta vele, hogy hajnalban indul el az ura Széplakra s ezzel az értesítéssel ő terelte az urát a Burdás golyója elé.

A vádlott magas, határozottan elleneszenves asszony. Csak 36 éves, de sokkal idősebbnek néz ki. Arca egészen hervadt, csak mélytűzű fekete szemeiből látszik az a szenvedély, amely az ura életébe került. Épp oly vakmerően tagad, mint az elsőrendű vádlott s dacára, hogy a fogházban nem érintkezhetek, feltűnő, hogy mennyire egyezik mostani vallomása vádlottársával. Ez is letagadja előbbi vallomásait s megvetéssel beszél ura gyilkosságáról. Néha rikácsolva, izgatottan tiltakozik a gyanu ellen, mintha neki szeretői lettek volna s vádlottársával viszonya lett volna.

Majd megkezdődtek a tanu vallomások. Több lényegtelen vallomás után következett az elsőrendű vádlott apjának, Burdás Jánosnak kihallgatása.

Nagy őszinteséggel mondta el, hogy hallott az asszony viszonyairól, s tudta azt is, hogy a fiával viszonyt folytat. Az ő házához jött fia a gyilkosság utáni napon éjjel s ő jelentette a bírónak, hogy a fia otthon van. Ott fogták el akkor éjjel nála.

A többi tanuk kihallgatását holnap folytatják, a tárgyalás még napokig tart.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ara 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

A szüret idejének megállapítása.

A hegyközség közgyűlése.

A nagyvárad hegyközség vasárnap d. e. 11 órakor tartotta szokásos őszi közgyűlését az általános szüret idejének megállapítása tárgyában a városháza közgyűlési termében.

Ezt megelőzőleg tartotta meg a hegyválasztmány közgyűlést előkészítő ülését, melynek tárgysorozatán a szüreti idő kitűzése ügyében a közgyűlésre teendő javaslaton kívül a nyári hónapokról szóló hegybírói jelentés szerepelt, amelyet dr. Molnár Imre hegyközségi elnök felvilágosító szavai után a választmány egyhangulag elfogadott; az általános szüret megkezdésének határidejéül a hegybíró részletes indokolással folyó évi október hó 4 ik napját javasolta megállapítani.

Ezen javaslattal szemben Debreczy Imre azt indítványozta, miszerint tekintettel az előrehaladt rothadásra, a szüret f. évi szeptember hó 27 ére tűzessék ki.

Többek hozzászólása után a választmány többsége a hegybírói javaslat mellőzésével, Debreczy Imre indítványát elfogadta.

A közgyűlést dr. Molnár Imre hegyközségi elnök a szokásos formák megtartása mellett 11 órakor nyitotta meg.

A választmány idevonatkozó jelentésének felolvasása után elnök röviden elmondta azt, hogy az előterjesztett javaslat csupán a választmány többségének véleménye, de nem az egész választmányé.

Székelly Sándor alelnök szép szavakkal a várad hegyközség borainak reputációja érdekében a választmányi javaslat elvetését és a szüret idejének október hó 4-ére való kitűzését indítványozta.

Hasonló értelemben szólalt fel dr. Stokker József, aki leudületos és emelkedett beszédben arra buzdította a közgyűlés tagjait, hogy a határozat meghozatalánál egyedül és kizárólagosan a közérdeket tartsák szem előtt és ne hozzon olyan hallatlan határozatot, hogy a nagyvárad hegyen a hivatalos szüret szeptemberben tartassék.

Dr. Molnár Imre szavai után a közgyűlés óriási többsége a választmány javaslatát elvetette és a folyó évi általános szüret megkezdésének határidejéül október hó 4-ik napját állapította meg, amely határidőt megelőzőleg egy héttel, tehát szeptember 27-től kezdve hegyközségi előzetes engedély mellett bárki leszűretelhet.

Bejelentette az elnök tudomás végett a közgyűlésen azt is, hogy a választmány, a mai rendkívüli viszonyokra való tekintettel, jónak találta a napszámokat, már az egyöntetűség szempontjából is, megállapítani. A választmány ugyanis a szedők napszámát 1 korona 20 fillérben, a puttonosok napszámát 2 koronában, míg a présházban dolgozók, taposók napszámát 3 koronában állapította meg. Kérte a közgyűlés tagjait arra, hogy a napszámok elfogadásánál ehhez alkalmazkodni sziveskedjenek.

Szóvá tétetett a hegyi utak rosszasága és járhatatlansága is, melyre nézve az elnöki felvilágosítást a közgyűlés tudomásul vette.

Dr. Faragó Sándor azt indítványozta, hogy lépjen közbe az elnökség a város polgármesterénél arra nézve, hogy a csemege szőlő árának maximálásától, miután az élvezeti cikk, egyáltalán tekintsen el, vagy pedig annak ára a mai viszonyoknak megfelelőleg állapittassék meg, hiszen csemege szőlőért még a normális viszonyok között is többet kapott a szőlősgazda, mint a meny-

nyit a legújabb polgármesteri határozat megállapít.

A közgyűlés az elnökséget az indítványértelmében intervencióra utasította. Ezután a közgyűlés berekesztetett.

HIREK

* A harmadik hadikölcsön.

Bécsből jelentik, hogy a Fremdenblatt értesülése szerint a harmadik osztrák hadikölcsön előkészületei már javában folynak. Valamint a német birodalom jelenleg ismét kizárólag a belső piacon teremti elő a háboru folytatásához szükséges óriási összegeket, úgy Ausztria-Magyarországnak is bizonyítékát kell adni kimeríthetetlen pénzügyi teljesítőképességének. A két első hadikölcsön fényes sikere után bizonyosak vagyunk benne, hogy gazdasági és pénzügyi erőnk újabb fényes diadalt fog aratni.

* **Katonai kitüntetések.** A király várad és miskolci Baranyi László népfőkelési őrnagynak, aki közben alezredes lett előléptetve, a II/30 népfőkelő hadtápszázalaj parancsnokának a III. osztályu katonai érdemkeresztet adományozta a hadikéltményvel. Ugyanebben a kitüntetésben részesült Bitrschofsky Agost, a 17. népfőkelő gyalogezrednél beosztott 70 gyalogezredbeli százados és Preszly Aladár a 2. népfőkelő huszárezredhez beosztott szolgálatonkívüli viszonybeli honvéd főhadnagy és Flokr János 2. honvédhuszárezredbeli ezredes a hadidiszitményes III. osztályu vaskoronarenddel lett kitüntetve. A Signum laudis szal tünnetette a király Szakács Árpád, Tóth János és Breuer Géza 4. honvéd gyalogezredbeli hadnagyokat.

* **Kitüntetett Vörös-Keresztes hölgyek.** A hivatalos lap igen sok Vörös-Keresztes hölgy kitüntetését közli. A nagyvárad hölgyek közül a következőket találjuk: Vörös Kereszt ezüst diszermét kaptak Kőszeghy Anna, Balkányi Emilné, a bronz diszermét pedig Horvay Elemérné.

* **Főzeléket vásárol a város.** Nagyvárad város élelmezési ügyosztálya, tekintettel a kétségbeejtő piaci helyzetre, most főzelékféléket és burgonyát szerez be a közönség ellátására. E tárgyban tegnap rendkívüli ülést tartott a tanács. A tanács elfogadta Lukács Ödön főjegyző előterjesztéseit s felhatalmazta, hogy a közönség élelmezésére nagyobb mennyiségű babot, borsót, burgonyát és más főzelékeket szerezzen be, amiket az élelmezési hivatal árusít meghatározott árban és mennyiségben a közönség részére. Foglalkoztak továbbá a földmívelésügyi kirendeltség vezetőjének, *Ipolyi-Keller Gyulának* indítványával, amelyek szintén a közlelmezés javítását és a nagyvárad piacnak élelmiszerral való ellátását célozzák. Az indítványokat a közgyűlés elé terjesztik. — Kapcsolatosan megemlítjük, hogy már megérkezett 2 waggon igen szép rózsaburgonya a Nyírségről a városhoz.

* **A Vörös Kereszt Egylet** központi konyhájának vezetősége (Körös-utca 27.) hálás köszönetet mond a következő adományokért: Plesz Áron 10 korona. Ujpalota község 334 tojás.

*** A 43-50 éves volt tiszt és tisztjelölt népfelkelők kiképzési tanfolyama.** Mint annak idejében jeleztük, a honvédelmi miniszter a 43-50 éves volt tiszt és tisztjelölt népfelkelők számára, abból a célból, hogy azok megismerhessék azokat a változásokat, melyek a szabályzatokban és utasításokban utolsó katonai szolgálatuk teljesítése óta történtek és hogy akik nem a gyalogságnál szolgáltak, a gyalogsági-csapat-szolgálatban is gyakorlatilag kiképzést nyerjenek, négyhetes kiképzési tanfolyamot állított föl. Erre nézve a hivatalos lap mai száma közli a miniszter 10.240. eln. sz. tájékoztató rendeletét. A rendelet szerint külön tanfolyamot rendeznek a honvédek és a közös hadseregbeliek számára. A volt tiszteknek és tisztjelölteknek érdekükben áll, hogy ezekre a tanfolyamokra jelentkezzenek, különösen pedig azok, akik nem a gyalogságnál szolgáltak, mert ezeknek legnagyobb részét előreláthatólag a gyalogsághoz fogják beosztani a szóbanforgó tanfolyamok az illetőket a legrövidebb idő alatt megismertetik a gyalogsági szakasparancsnok szolgálatával. Megjegyzendő, hogy a volt tisztlegutoljára viselt rendfokozatukat, a tisztjelöltek pedig a népfelkelő hadnagyi rendfokozatot nyerik el: ezt azonban tudvalevőleg előzetesen kérni kell. A kiképzési tanfolyamba való fölvételre, valamint a népfelkelőtisztté való egyidejű kinevezésre és az időelőtti behívásra vonatkozó kérvényt legkésőbb 1915 október 5-ig a honvédelmi miniszterhez címezve, a tartózkodási hely szerint illetékes népfelkelő parancsnoksághoz kell benyújtani. A kérvényhez mellékelni kell az illetőségi bizonyítványt, a katonai kinevezési okiratot és a kilépési (elbocsátási) okiratot a politikai hatóság bizonyítványát az illető feddhelelenségéről és egy hivatalos okmányt az élethivatásról, végül a következő okmányt: „Kötelező. Én becsületszavamra kijelentem, hogy jelenleg semmiféle titkos társulathoz nem tartozom és jövőben sohasem fogok ilyenbe belépni.“ Kelt, stb. Aláírás. (P. H.) A kérvénybe felveendő még: a vezeték és utó (kereszt) név (esetleg nemesi előnév), születési év, honilletékesség (község, járás, megye), tartózkodási hely (község, járás, megye), hivatás (állás, foglalkozás, kereset), nyelvismeretek, a korábbi szolgálat adatai, az utoljára viselt rendfokozat és a csapátnem, amelynél az illető szolgált. A névaláírás mellé a pontos lakáscím. Ez a sorrend pontosan betartandó. A pályázók behívása és felosztásuk a közös hadseregre, honvédségre és népfelkelésre 4 héttel a népfelkelés 2. ik osztályának általános behívása előtt fog megtörténni. A beosztásra vonatkozó kérelmeket lehetőleg tekintetbe veszik. A jelentkezők azon hónap elsőjével, melyben szolgálatukat megkezdik, a rendfokozat szerinti illetékek élvezetébe lépnek.

*** A hadiárvák védelme.** A vármegyében egyre intenzívebb kezd lenni a hadiárvák védelme. Igaz ugyan, hogy a hadiárvák részére megindított pénzügyi akció nem nagy eredménnyel járt, azonban az árvák örökbe fogadása és ellátása, gondozása mind szélesebb körben terjed. Az árvaszéknél nyilvántartásokat vezetnek minden községről a hadiárvák nevével. A nyilvántartás szerint a hadiárvák száma eddig megközelíti az ezret. Az árvák legnagyobb része édes anyjánál van, aki az államségélyből megfelelően gondoskodik nevelésükről. Az olyan árvákról, akiknek sem apjuk, sem anyjuk nincs, szintén gondoskodott az árva szék. Egy részét az ilyen gyermekeknek a gyermekmenhelyen helyezték el. Legutóbb azonban megjelentek a katolikus menedékházak vezetői és egymásután veszik ki a védelemre szoruló gyermekeket. A Szent László menedékház részére Bundala Mihály kanonok kért a hadiárvák közül hat gyermeket. Az egyre fokozódó érdeklődés azt bizonyítja, hogy egyetlen egy árva sem marad védelem nélkül.

* A Vilmos-huszárok jubileuma.

A nagyváradi II. Vilmos császár nevét viselő 7. huszárezred szeptember 18-án ülte meg huszonötödik évfordulóját annak, hogy a király a német császárt — akkor még Vilmos porosz herceget az ezred tulajdonosává nevezte ki. A hetes huszárok 1864 óta szoros kapcsolatban vannak a német uralkodó házzal. Már Vilmos császár nagybátyja, Frigyes Károly herceg tábornagy elnyerte a Mária Terézia rendet és ő lett a 7. huszárezred első parancsnoka. A hetes huszárezredet I. Ferenc király alapította a napoleoni háborúk idejében, 1798-ban. Az ezred a tüzkerezséget Észak-Olaszország véres harcaiban szerezte. Suwarow orosz tábornagy vezetésével vonultak be Milanoba. Mirandola várost egyedül az ezred egyetlen svadronja vette be. Később résztvett az asperai csatában. Egyik legdicsőségtelesebb vezetőjük Meskó tábornagy volt, aki kapitányból emelkedett gyorsan erre a rangra és megkapta a Mária Terézia-rendet. Wagramnál is kitüntette magát az ezred. 1803-ban az ezred ismét Itáliába ment, ahol hét éven keresztül kisebb-nagyobb megszakítással harcoltak. A voltai csata napját az ezred ma is évenként megünnepeli. A most folyó világháborúban is régi hiraevéhez méltóan sokszor kitüntette magát.

*** A népszövetségi csoportvezetőket** értesítem, hogy a szeptemberi füzeteket a Népszövetségi Otthonban bármikor át lehet venni. Az igazgató.

*** A kamara teljes ülése.** A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara, a folyó 1915. évi szeptember hó 22-ik napján (szerda) délután fél 3 órakor saját székházában (Teleky utca 11.) teljes ülést tart. A tárgysorozat a következő: I. Elnöki közlések: 1. Miniszteri rendeletek. 2. Miniszteri rendeletek. 3. A Máv. átirata a téli menetrend tárgyában. 4. M. kir. posta-távirda igazgatóság átiratai. 5. Nagyvárad város átirata a cukorkák tárgyában. 6. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalának értesítése. 7. Társ kamarák átiratai. 8. Ipartestületek megkeresései. 9. Halálozások bejelentése. 10. Köszönetek a kamarának. 11. Beérkezett művek. II. Az időközben tartott elnöki tanácsülés jegyzőkönyvei. III. Titkár jelentése az ügyforgalomról és kiküldetésekről. IV. Pénztárnok jelentése és ezzel kapcsolatban a pénztár átadásáról szóló jegyzőkönyv bemutatása. V. Miniszteri leirat: 1. A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur 45130. VI. C 1915. sz. leirata, a múlt évi zárszámadás, nyugdíjalap, az „Erzsébet“ alap és a Nagyvárad kereskedelmi kórodai alapítvány számadási záratainak jóváhagyásáról. VI. A jövő 1916. évi költségelőirányzat. VII. Az osztályülés jegyzőkönyve: A kereskedelmi osztály határozata, a „Nagyvárad kereskedelmi kóroda-egylet alapítvány“ tandíjségélyezésének odaitélése tárgyában. VIII. Lebovits Rudolf jelentése kiküldetéséről. IX. A meghívók szétküldése után esetleg napirendre tűzött ügyek.

*** Elűtötte az autómobil.** Vasárnap délelőtt 11 óra táján a Bémer-téren a D-12. számú autómobil elűtötte Kalla Gusztáv iskolásfiút, ki vigyázatlanul szalagált a kocsin. A fiu a négy kerék közé került s így az autómobil csak keresztül suhant fölötte. A kis iskolásfiút, kinek az ijedségen kívül semmi baja nem történt, a mentők szállították a lakására.

*** Ki az adakozó?** Szeptember 18-án, szombaton valaki 10 koronát adott át lapunk egyik munkatársának. Mivel az adakozó nevét tartalmazó feljegyzés elveszett; kérjük az illetőt, hogy akár személyesen, akár telefonon vagy levélben szerkesztőségünkben jelentkezni sziveskedjék.

*** A lengyel légió vezére.** A háború kitörése óta szívesen lélekkal dolgozott gróf Stadaiczky László a magyarországi lengyel légiók megszervezésén. A tisztes koru, előkelő külsejű gróf az ősrégi, történelmi hírű lengyel arisztokrata család utolsó elő tagja volt. A legutolsó lengyel felkelés elnyomatása alkalmából egész családja kipuht az élők sorából. — Sok millióra rugó egész vagyonukat elkobozták az oroszok. Az akkor még tizenkét éves László gróf, mint a Stadniczky-család utolsó élő tagja Törökországba szökött. Majd innen hozzánk került, ahol hivatalt vállalt. A lengyel légiók felállítása és felfegyverzése körül nagy érdemeket szerzett magának. A munka azonban súlyos beteggá tette. Tegnap éjjel a klinikán meghalt. Gróf Stadniczky Lászlót Biharmegyében sokan ismerték. A gróf több éven át itt tartózkodott, mint gróf Plater-Syberg Mihály jószágigazgatója. A kimpányi kastélyban élt a gróf s onnan vezette a kimpányi birtok ügyeit. Később a Plater-féle birtok gazdát cserélt, ekkor Stadniczky Budapestre ment s ott élt haláláig.

*** Az iparoktatási bizottság ülése.** Nagyvárad város iparoktatási bizottsága a városi székház bizottsági termében f. évi szeptember hó 22. napján, azaz szerdán, délután 4 órakor ülést tart az iskolai év megayitása tárgyában.

*** Grósz Adolfnak bezárták a korcsmáját.** Grósz Adolf Nagyszalontán zsidó és koresmáros. Az ő korcsmája valahol a faluvégén van, ahol azonban különös előszeretettel fordulnak meg a községben elhelyezett katonák. Mivel pedig a korcsmában olykor-olykor le is szokták inni magukat a hadiak és az ilyen idogálás nem szokott erkölcs nemesítőleg hatni, a főszolgabíró elrendelte a koresma bezárását. Grósz Adolf azonban nem nyugodott bele ebbe az intézkedésbe, hanem kijelentette, hogy ő megy a pénzügyminiszterhez. A bezárást elrendelő főszolgabírói végzés ellen beadott panaszában azt állítja Grósz, hogy az ő korcsmájában nem szokták leinni magukat a katonák. A korcsmában legnagyobb részt polgáremberek járnak, ha mégis megjelennek a katonák, azok nem alkoholt isznak, hanem szódavizet. Szódaviztől pedig nem lehet becsipni. A szódavizes panaszt valószínűleg elfogják utasítani, mert ugyan miféle katoná iszik szódavizet a korcsmában.

*** Adományok az Ottokár-alapra.** Tegnap a következő adományok érkeztek az Ottokár-alapra: Dr. Karácsonyi János 1000, dr. Vass Bertalan 20, özv. Uváry Sándorné 20, özv. Személyi Kálmánné 10, J. N. 10 koronát adományoztak.

*** Iskolaszéki ülés.** Nagyvárad város községi iskolaszékeinek tagjait a városi házbizottsági termében f. hó 23-án, csütörtök, délután 4 órakor tartandó rendes havi gyűlésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1915. szeptember 17. Dr. Adorján Ármán, iskolaszéki elnök.

*** Érdeklődők szíves tudomására hozom,** hogy haza érkeztem. Özv. dr. Deákzné H. Zsuzsa fogtechnikus, Nagyvárad, Kossuth-utca 2.

* **Bányai Elemér dr. temetése.**

Tegnap délelőtt tizenegy órakor tették örök pihenőre a kerépesi-úti temető földjébe Bányai Elemér dr. kollégánkat, a ki busvét táján hősi halált halt. Uzsok mellett, hazája védelmében.

Tizenegy órakor érkezett meg Prohászka Ottokár dr. székésfehéri püspök teljes ornátusban. A koporsót kitétték a halottasház elé. Varga lelkész imájával elkezdődött a szertartás. Majd fölsírt a halotti ének s ennek elhangzása után Prohászka püspök bucsuztatta a halottat. A világháború — mondotta a püspök — irtózatot pusztított a világra az emberiség szellemi tartalékában. Egy nagy áldozat temetésén vagyunk jelen most is. A társadalmi kereteket tekintve, nem volt ragyogó élet a Bányai Elemér élete. Nem volt nagy rangja, ragyogó társadalmi pozíciója. De igaz ember volt, feddhetlen jellem, a magyarság és a magyar történelem rajongója. Olyan ember érkezett az örökkévalóság kapuja elé, a ki dicsőséges életet élt, mert szelleme világított. Ha nem is imádkozott sokszor, élete mégis imádságos, harmónikus, munkásélet volt. Az ilyen ember egy kissé mindig idegen ettől a világtól. Minden ideális lelkületű ember idegen itt, olyan, mint a harangszó az erdőben. Bányai kenyeret keresett és saját lelkéből ásta ki a kincseket. Egy misszionárius fekszik itt, mert a kardért le tudott mondani mindenről, morzsákból élt, de az életműve mégis program volt. Az élete: a magyar Géniusz. Lelkében magyar évszázadok eleven lelke lüktetett. A magyar génuszért élt és érte dolgozott: lelket lehelve égett el érte. Ez a magyar génusz gyönyörű kaput teremtett a kivonuló hősnek: az uszoki szorost. Ez a lélek éljen... éljen mindörökké! Uram, vedd oltalmadba ezt a lelket, hiszen Téged kerestél. A gyönyörű beszéd után Márkus Miksa a Budapesti Újságírók Egyesülete nevében bucsuzott a halottól, mire a koporsót kocsira tették s elindult a gyász kíséret a sírhoz, a hol Prohászka püspök beszentelte a koporsót és imát mondott.

* **Ongyilkos színész.** Budapestről jelenti tudósítónk, hogy Papp Miska, a Vig-színház neves tagja tegnap délután a városi majorban agyonlőtte magát. Az öngyilkos színész Beöthy László színigazgatónak és Leszkay Andrásnak levélben jelentette be öngyilkosságát. Az utóbbit megkérte, hogy legyen fiának gyámja.

* **A Vörös-Kereszt gyümölcsöt küld az olasz harctérre katonáinknak.** Örvendetesen vettünk tudomást arról, hogy a Vörös-Kereszt Egylet helybeli választmányának az a nemes törekvése, hogy az olasz harctéren küzdő vitéz fiainknak, részint a szomjúság csillapítása, részint pedig egy kis öröm keltése céljából gyümölcs küldeményeket juttathasson, a nagyközönség körében igen kedvező fogadtatásban részesült s már ez ideig is igen sokan jelentették be gyümölcs ajándékozási szándékukat s fordultak a választmány vezetőségéhez gyümölcs kosarakért; úgy hogy nagyon valószínű, hogy legközelebb egy wagon gyümölcs már is utnak lesz indítható. Egyidejűleg a magunk részéről is a legmelegebben ajánljuk a „Vörös-Kereszt” választmány ezen nemes törekvéset a nagyközönség szíves figyelmébe és jó indulatába s az érdeklődőket értesítjük, hogy a szállításhoz szükséges kosarakért bármikor és közvetlenül a „Vörös-Kereszt Egylet” vezetőségéhez (Biharmegyei közpórház) lehet fordulni s a megtöltött kosarak október 5-én a „Vörös Kereszt Egylet” Jobbkéz osztályához (Igazságügyi palota földszint 25) lesznek címzendők, illetve beküldendők.

* **A Biharmegyei Takarékpénztár** értesíti t. ügyfeleit, hogy a 1915. évi hadikölcsön 5 és félszázalékos és 6 százalékos végleges kötvényei az intézet pénztáránál mai naptól kezdve kiszolgáltatnak.

* **Koszorúmegváltás.** Özv. Székely Lajosné sz. Magyar Terézia, Székely Lajos róm. kath. kántortanító édesanyja elhunyt alkalmából a nagyváradi róm. kath. tanító testület hadba nem vonult tagjai koszorúmegváltás címen a harctéren küzdő biharmegyei tanítók családjáért javára 12 koronát adományoztak, az újvárosi róm. kath. elemiiskola IV. osztályu növendékei pedig szintén e célra 7 K 70 fillért gyűjtöttek s küldték be szerkesztőségünkhöz, így összesen 19 K 70 fillért, melyet rendeltetési helyére juttattunk.

* **Adakozások a Vörös-Kereszt részére.** A Vörös-Kereszt Egylet céljaira újabban adakoztak 1915 augusztus 28. 1915. szeptember 18 ig: Darvas közönség gyűjtése szeretettel adományokra 60 48, Kovács István helyettes jegyző Ajpád, virág jelvényekért 20, Körjegyzőség Eled 20, Kis Péter Bors 2, Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné 20. A lövészárók ünnepélyek bruttó jövedelme címén az egylet pénztárába befolyt 18,107.34, kiadás volt 3075.88, tiszta jövedelem 15031.46 K, amelyből 12000—1200 K, utaltatott ki Nagyvárad város polgármesterének, illetve Biharmegye alispánjának kezéhez adományul a felvidéki elpusztult falvak felépítésére.

* **A katonai lábbeliket készítőik figyelmébe.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 54004/VI C. 1915. sz. leirata folytán van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy amennyiben előfordulna, hogy a hazai kisiparosok és gyárosok a közös hadsereg részére szállítandó lábbeliket az u. n. „Astra” szegezéssel (fémszegezéssel) állítanak elő, úgy ezt a készítési módot szüntessék be, miután ezennel a lábbeliek a talpvarrás után ismét faszzegezéssel állítandók elő. Az astraszzegezéssel készült lábbeliket a 2. számú (Budapest) rubatár csak a f. évi október hó 31 ig fogja átvenni. Nagyvárad, 1915 szeptember hó 19 én. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József sk., elnök. Dr. Sarkadi Lajos sk., titkár.

* **Elveszett.** Vilkács Venczel szombaton éjjel 2 órakor a Téglavető utca sarkától a 14. számig elvesztett egy ridikült, melyben 10 korona és 2 arcképes igazolvány volt becsületesen megtalálható a Tiszántul kiadó hivatalába adja be, a hol kellő jutalomban részesül.

* **Kökögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ara K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13—02.

x **Kiadó.** Üzletek, raktárak, műhelyek olesó bér mellett hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor-utca 4.

* **Három liter Családi rumot** készíthet bárki pár perc alatt a Farkas féle családi rum-kivonattal. Ara 60 fillér. Családi thea kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* **Hogyha megállnak a vonatok.** Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tej és tejpor, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sós hering, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Téltre tea-vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sósborszesz 56 fillér. Vigyázat! Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságoknak, külön ajánlat. Telefon sz. 635.

* **Egy üveg fodrásznő** hárhoz ajánlkozok, czim Téglavető utca 6. sz.

* **Családi rum** vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 320. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczi-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedűk, gramfonok eladása és javítása olesóárban. Húr különlegességek.

CIPÓ

újdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

Legújabb táviratok.

Riga eleste következik.

Budapest, szept. 20. (Saját tud.) Hágából jelentik: Az angol alsóház folyosóján Kitchener igen pesszimistikusan nyilatkozott az orosz hadsereg helyzetéről. Vilna után Riga eleste biztosra várható.

Kiűritik Kurlandot.

Budapest, szeptember 20. (Saját tud.) Pétervárról jelentik, hogy kurlandi kormányzóságokat az orosz harc vonal hátrahelyezése következtében péntek óta kiűritik.

Meghosszabbított görög-angol szerződés.

Budapest, szeptember 20. (Saját tud.) Athénból jelentik: Az angol tengerészeti misszióra vonatkozó szerződést a görög és angol kormányok egy évre meghosszabbították.

Az orosz minisztertanács.

Budapest, szept. 20. (Saját tud.) A Corriere della Sera jelenti: Pétervárról nagy izgalommal várják a 23-ikára Carskoje Seloba egybehívott minisztertanácsot. Néhány miniszter nyilatkozni fog Goremykin politikájának káros következményeiről.

Nagy események várhatók a Balkánon.

Budapest, szeptember 20. (Saját tud.) A sajtó hadiszállásról jelentik: A mai nap legérdekesebb eseménye a szövetségeseknek Szerbia elleni tüzérségi akciója. A közel jövőben a Balkánon nagyobb események várhatók, melyeknek esetleg az lesz a következménye, hogy valamelyik balkáni állam kilép semlegességéből.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedden: Lili.

Szerdán: Zsuzsi kisasszony.

Csütörtökön: Luxemburg grófja. (Sz. Zsigmond Anna és Tompa Béla fellépte)

Pénteken: Ejjeli őr. (Bemutató előadás.)

Szombaton: Ejjeli őr.

Vasárnap délután: Obsitos; este: Vig-özvegy. (Sz. Zsigmond Annával).

Lili. Ma, kedden Lili kerül színre Zsigmond Annával.

Műsorváltás. Közbejött akadályok miatt, a szerdai előadásra tűzött Kávéházy Konrad helyett Zsuzsi kisasszony kerül színre. A címszerepét Vigh Mancsi, Fassetát Tompa és Dinnyét Perényi Kálmán játssa.

Luxemburg grófja. Mint arról már hírt adtunk, csütörtökön a színház operette együttes a közönség egy régi, kedvence operettjét eleveníti fel: Luxemburg grófját, amelynek címszerepét ez alkalommal Béketi, a szintársulat jeles tenoristája énekli.

IRODALOM

A Társaság. Lázár István érdeklősítő regényének folytatása, Franyó Zoltán eleven harctéri karcolata, Gáspár Béla mélyen szánó cikke és egy illusztrációban gazdag tudósítás az argonnei lovasünnepről. A Társaság legújabb számának érdekességei. Ezekon kívül Parkas Imre legújabb Zrínyiász című humoros költeményét. Eötvös Ida és Ligeti Béla versit és Miért? rovat aktualitását hozza a lap, mely ezuttal is tele van szebbnél szebb, érdekes képpel, melyek legnagyobb részét harctéri epizódokat ábrázolnak. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona. — Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

SZERKESZTŐI PÓSTÁJA

Régi előfizető. Felesleges, hogy a mi figyelmünket felhívjuk, a harctéri események azokra a szakértő magyarázataira, melyek ha szárazföldi harctérrel van szó: K. B. L., ha tengeri csatáról: Tengerész aláírással jelennek meg, csaknem naponta a *Budapesti Hirlapban*. Ezek a pompás cikkek már régóta figyelmet keltenek nálunk is adatokban gazdag, ismeretekben bővelkedő alapos és tanulságos voltukért, melyek mind arra vállanak, hogy ezeknek a közleményeknek az írói beavatott szakemberek, kik olyan pozícióban vannak, honnan az eseményeket minden titkos vonatkozásaikkal együtt áttekinthetik. E cikkek és tudósítások értesülése gyakran meglepő s nem egyszer frappáns azáltal, hogy mennyire igazolódik a későbbi események által. — Ezeket olvasva bizonyára ön is más világításban látja a magánstratégák naiv erőfeszítéseit s azokat a vak-tában történő találgatásokat, melyeknek nem egy nagy

lap is helyet ad. Csaknem érdekes, hogy a Budapesti Hirlap K. B. L. je előre mily precízen megírta, hogy miként fog megtörténni az orosz várak elfoglalása. Ezeket a kitérő magyarázatokat nagyszerűen egészíti ki a nagytekintélyű lap hadi tudósításainak és értesüléseinek egyébként is páratlanul gazdag anyaga.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
20950—915. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala felhívja az utazó közönség figyelmét ama körülményre, hogy a m. kir. Belügyminister Ur 32000—915 eln. számú körrendeletével az eddigi utazási igazolványokat hatályon kívül helyezte s így azokkal

F. HÓ 20-TÓL UTAZNI NEM LEHET.

E most jelzett naptól kezdve az ország ugynevezett hadműveleti területeire teljesen új igazolványi úrlapok válthatók, amelyekre vonatkozólag a következőket állapította meg a Belügyministerium:

Az ország egész területét három zónára osztotta föl.

A legfelsőbb terület, amelyen utazási igazolvány nélkül is akadálytalan lehet utazni, a külső hadműveleti területen kívül eső zóna. A második az ugynevezett külsőhadműveleti terület zónája, amely területre tartoznak:

Az északi hadműveleti területen: Háromszék, Csik, Udvarhely, Maros Torda vármegyék és Marosvásárhely város; Beszterce-Naszód, Máramaros, Ugocsa, Bereg, Ung vármegyék, Szabolcs vármegyéből a mándoki járás, Zemplén vármegye a sárospataki, tokaji és szerencsi járások kivételével; Sáros vármegye, Abauj-Torna vármegye, a gönczi, szikszói és tornai járás kivételével; Kassa város, Szepes, Liptó, Árva vármegyék, Turóc vármegye a stubnya-fürdői járás kivételével, Trencsén vármegye a pulói, illavai és báni járás kivételével; Ausztriában: a Turka, Stari-Sambor, Przemysl Jaroslau kerületi kapitányságok, (bezárólag) mint keleti határvonal; és a Wall, Meseritsch, Mährisch-Weiskirchen, Troppau, ker. kapitányságok (bezárólag) — mint a nyugati határvonal között fekvő aliciai, morvaországi és sziléziai terület — Oroszlengyelországban: a Visztulától balra fekvő terület Ibra, Korilnice és Radom kerületek kivételével.

A déli hadműveleti területen: Magyarországon: Brassó, Fogaras, Nagy Küküllő, Kis Küküllő, Alsó-Fehér, Szeben, Hunyad vármegyék, Krassó-Szörény, Temes, Torontál és Bács-Bodrog vármegyéknek azon járásai, amelyek nem esnek a belső hadműveleti területbe; továbbá Baranya vármegye és Temesvár, Zombor, Szabadka és Pécs városok. Horvát-szlavonországban Pozsega és Verőce vármegyék; Boszniában Banjaluka, Billac és Travnik kerületek.

A délnyugati hadműveleti területen Ausztriában: Vorarlberg, továbbá Tirolból Landek kerületi kapitányság, Nauders kerület kivételével, azután Reutte, Imst, Innsbruck, Schwaz, Kufstein, Kirchbühel kerületi kapitányságok és egész Salzburg és Stájerország. — Horvát-szlavonországban Z. gráb, Varasd, Bjelovar vármegyék és Zágráb város.

A belső hadműveleti területre tartoznak Ausztriában: Kelet-Galiciából a Turka, Stary-Sambor, Przemysl és Jaroslav ker. kapitányságoktól keletre fekvő terület és Bukovina. Oroszlengyelországban, a már jelzett három kerület és a Visztulától jobbra fekvő terület. Magyarországon: Újvidék város; Bács-Bodrog vármegyéből a titeli járás, Torontál vármegyéből az antalfalvai, pancsovai járások és a nagybecskereki járásnak Nagybecskerek városától és a Nagybecskerek—Antalfalva vasutivonaltól délre fekvő része: Pancsova város, Temes vármegyé-

ből a temeskubini, fehértemplomi és verseci járás, valamint Versec és Fehértemplom városok; Krassó-Szörény vármegyéből az újmoldovai, orsovai, jámi, borovicsi és terogovai járások; valamint a karánsebesi járásnak az a része, amely a Magura, Marga és Pojan Nedjei hegységtől, valamint a terogovai járás határától keletre, illetőleg délkeletre fekszik. Horvát-szlavonországban Szerém vármegye; Bosznia—Hercegovinában: Turla, Sarajevó és Mostar kerületek; valamint egész Dalmácia, Fiume város és kerülete: Lika-Kravaba és Modrus Rijeka vármegyék és Ausztriában: Tirolnak a külső hadműveleti területre nem tartozó részei: továbbá egész Karinthia, Krajna és a Tengeremélek.

A külső és belső hadműveleti területekre csakis az új igazolványi jeggyel lehet utazni s a két hadműveleti terület határvonalának átlépésére is ez igazoló jegyek jogosítanak. Válthatók a hivatalos órák tartama alatt a rendőrség I. em. 18. sz. szabályában.

Nagyvárad, 1915. szeptember 18-án.

Rendőrfőkapitányság.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbe adó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
27021—1915 szám.

Hirdetmény.

A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokságnak M. A. 31139/1915 számú átírata szerint a hadügyministeriumnak tudomására jutott, hogy sok község a nekik az előírt feltételek alatt átengedett hadifoglyokat magán feleknek azaz nagyföldbirtokosoknak, nagyobb birtokosoknak, vagy bérlőknek átadja, illetve a valóságban azokat eredetileg azok számára igényelte. Míg a „feltételek” értelmében a községek részére engedélyezett hadifoglyok normális dologi kiadásai egészükben a hadikincstártól fedeztetnek, addig a magán felek részére érvényes szerződési minta értelmében azok a munkaadók által fedezendőek s így a hadikincstár érdekei érzékenyen károsíthatnak.

A hadifoglyoknak a községek részére ilyen különösen kedvező feltételek alatt való átengedése azon szempontból történt, hogy első sorban a kis paraszt földbirtokosok részbeni kárpótlásául nyujtson, de semmi esetre sem forog fenn azon szándék, hogy nagyföldbirtokosoknak, nagyobb birtokosoknak és bérlőknek államköltségen díjtalanul földmunkások rendelkezésére bocsájtassanak.

Miután ilyen esetek még majdnem minden nap ismétlődnek, a katonai parancsnokság iadítatva érzi magát arról gondoskodni, hogy ezen visszaélés egyszer s mindenkorra megszüntessék, oly módon, hogy adott esetben hadifoglyok igénylését egyszerűen megtagadja és a hadügyministernek jelentést tesz.

Mindamellett a hadifoglyok kiszolgáltatása továbbra is folyamatban marad, miért is a kérelmezők az őszi munkákra kérelmeiket a pozsonyi I. számú cs. és kir. katonai parancsnoksághoz már most adják be, hogy a hadifoglyok a kívánt határidőre idajekorán kiszolgáltathatók is legyenek.

Minden megkeresés kivétel nélkül sürgönyileg a beérkezés sorrendje szerint lesz elintézve, minden erre vonatkozó sürgetés felesleges és céltalan. A kérelmezők tartózkodjanak tehát attól mivel azáltal a normális ügymenet megkárosíthatik és más megkeresések elintézés hiábavaló módon késleltetettik.

Nagyvárad, 1915. szeptember 14.

Eleméry Ferencz
katonai ügyi tanácsnok.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi Miniszter ur 9000—915. eln. száru körrendelete folytán ezennel közhírré teszem, hogy a Nagyváradon tartózkodó nagyváradai és idegen illetőségű: 1865 évtől 1872. évig bezárólag terjedő időközben született népfelkelésre kötelezettek bemutató szemléje Nagyváradon a Lázár Vilmos-utca 3. sz. a. sorozó helyiségben (volt csendőriskola) 1915. évi szeptember hó 27. napjától október hó 6. napjáig terjedő időközben fog megtartatni a következő sorrendben:

1915. évi szeptember hó 27. én (Hétfőn) a nagyváradai illetőségű 1872. évi születésűek és az 1871. évi születésűek közül az A. kezdőbetűtől S.-ig bezárólag.

1915. évi szeptember 28.-án (Kedden) a nagyváradai illetőségű 1871. évi születésűek Sz-től Z-ig az 1870. évi születésűek és az 1869. évi születésűek közül. A-tól I-ig.

1915. évi szeptember hó 29.-én (Szerdán) a nagyváradai illetőségű 1869. évi születésűek K-től Z-ig és az 1868. évi születésűek.

1915. szeptember 30.-án (Csütörtökön) a nagyváradai illetőségű 1867. évi születésűek és az 1866. évi születésűek közül az A-tól K-ig bezárólag;

1915. évi október 1. én (Pénteken) a nagyváradai illetőségű 1866. évi születésűek L-től 7-ig és az 1865. évi születésűek.

1915. évi október 2. án (Szombaton) az idegen illetőségű 1872., 1871. évi születésűek és az 1870. évi születésűek A-tól C-ig;

1915. évi október 4. én (Hétfőn) az idegen illetőségű 1870. évi születésűek H-től Z-ig és az 1969. évi születésűek;

1915. évi október 5. én (Kedden) az idegen illetőségű 1868. és 1867. évi születésűek;

1915. évi október hó 6. án (Szerdán) az idegen illetőségű 1866. és 1865. évi születésűek.

tésűek, továbbá az eddigi népfelkelő bemutató szemléiről bármi okból elmaradtak.

Felhívom ennél fogva az 1865—1872. évi születésű népfelkelésre kötelezetteket, hogy a mindenkor reggel 8 órakor kezdődő bemutató szemlén, tisztán és rendes tiszta öltözetben annál is inkább jelenjenek meg, mert a meg nem jelenők karhatalommal vezetettek elő, s azonfelül az 1890. évi XXI. t.-c. 4. §-a értelmében katonai büntető eljárás útján egy hónaptól két évig terjedhető börtönnel fognak büntettetni.

Azon körülményt, hogy az illető egyén a honvédségben, hadseregben milyen rangot viselt, a birtokában levő tiszti kinevezési okmánnyal, végelbocsátó levéllel esetleg népfelkelési igazolványi könyvvel stb. a szemle alkalmával igazolni tartozik.

Az egyévi önkéntesi karpaszomány viselésére vonatkozó igényt a népfelkelő bemutató szemlén kell érvényesíteni. — Az igényt a szemlebizottság elé állás alkalmával élő szóval kell bejelenteni, s egyúttal a tudományos képzettséget igazoló tanulmányi bizonyítványt is fel kell mutatni.

A karpaszomány viselésére igénnyel bíró minden népfelkelő bemutató szemlén fegyveres szolgálatra alkalmasnak talált 1865—1872. évi születésű népfelkelésre kötelezett egyén tekintet nélkül arra, hogy annak idején állott e már, s ha igen, mennyi ideig és mily minőségben katonai szolgálatban — aki igazolni tudja, hogy az egyévi önkéntességre jogosító tudományos képzettségnek birtokában van.

A megkívánt tudományos képzettséget bírja az, aki akár 1912. évi XXX. t.-c. végrehajtási utasításában felsorolt, akár pedig a régi véderőtörvények hatálya alatt jogosultságot nyújtott tanintézetek valamelyikét elvégezte, bármikor is szerzvéen meg a vonatkozó tanulmányi bizonyítványt.

Nagyvárad, 1915. szeptember hó 6.

Eleméry Ferenc,
katonai ügyi tanácsnok.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

25708—1915 szám.

Hirdetmény.

A nagyváradai honvédek kiegészítő parancsnokság 3064—1915 sz. megkeresése folytán közhírré teszem, hogy azon magyar honos katonatisztek, zászlósok és tiszthelyettesek valamint legénységi állományu egyének számára — a Horvát Szlavon országokban illetékesek kivételével — a kik a haza védelmében a harctéren megsebesültek és ennek következtében csonkulást, vagy bénulást szenvedtek, a mi nek következtében eddigi életpályájukat meg kell változtatniok, a folyó hó folyamán Budapesten a kereskedelmi ismeretek elsajátítása céljából egy 4 és egy 10 hónapos kereskedelmi tanfolyam fog megnyitni.

A tanfolyamba való felvételre vonatkozó feltételek s minden szükséges tudnivalóra a városi tanács katonai ügyosztálya (II. em. 31. sz. szoba) ad felvilágosítást, illetve ezen tanfolyamokra való jelentkezés ott történik.

Megjegyzem, hogy a háboruban esonkult és benuit hivatásos és tartalékos tisztok, zászlósok és tiszthelyettesek minden külön előtarulmányi igazolás nélkül és minden külön felvételi vagy különbözeti vizsgálat nélkül jelentkezhetnek felvételre a kereskedelmi főiskolákra, a melyeknek tanulmányi ideje két évre terjed. Ilyen kereskedelmi főiskolák: 1. a budapesti kereskedelmi akadémia, 2. a kolozsvári kereskedelmi akadémia, 3. a budapesti keleti kereskedelmi akadémia, 4. a fiumei kiviteli akadémia. A fõntnevezett hallgatók ezen főiskolában is tandíjmentességet fognak élvezni.

Nagyvárad, 1915. szept. hó 7.

Eleméry Ferenc,
katonai ügyi tanácsnok.

Nagyváradai fióközletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradai fióközletek :
Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos Elegáns
NŐI CIPŐK
az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári árakon kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R. T.
fióközleteiben.

gyártmányaink izékes kialakításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveit.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiiban.